

దేశ దిమ్మరినని పేరుపొందిన నేను మద్రాస్ కొచ్చి
 మూడు నెలలై పోయిందంటే- 'ఇంతకాలం యిక్కడే
 ఎలా వుండిపోయానా?' అని నాకే ఆశ్చర్యం వేసింది.
 తిరిగే కాలూ, తిట్టే నోరూ ఊరకుండవు అంటారు
 గదా మరి!

ఇక ఒక మంచిరోజుచూచి మద్రాస్ వదిలిపోవాలని
 నిశ్చయించుకున్నాను. ఐతే, ఎక్కడకి వెళ్ళాలి అన్నది
 ఒక పట్టాన తేలలేదు. అంతలోనే విజయవాడనుండి
 నాకో శుభలేఖ చేరింది. భానుమూర్తి నా బాల్య
 మిత్రుడు. చిత్రకళలో ఆసక్తి - శక్తి వున్నవాడు.
 డ్రాయింగ్ టీచర్ గా జీవిస్తున్నాడు, వాడి వివాహ
 మనీ, తప్పక రావలసిందనీ ఆ లేఖ తెలియజేసింది.
 వధువు ఎవరూ అని చూస్తే- సుగుణ అని వుంది. ఆమెదీ
 విజయవాడే. పైగా, కళాభిరుచి గలది. నా కామె
 కుటుంబంతో కూడా పరిచయముంది. ఈదూ జోడే
 కాకుండా అభిరుచులు కూడా చక్కగా కుదిరిన జంట
 అనుకుని, ఆనందంతో ఆనాటిరాత్రే కలకత్తా మెయిల్
 ఎక్కేశాను.

విజయవాడ చేరగానే తిన్నగా భానుమూర్తి ఇంటికి
 వెళ్ళాను. పెళ్ళి పనులు జోరుగా జరుగుతున్నాయి.
 నన్ను చూచి భానుమూర్తి ముఖమింత చేసుకుని. 'నువ్వు
 మద్రాస్ లో వున్నావో-లేవో; ఉన్నా వస్తావో-రావో
 అనుకుంటూ వచ్చాను సుమా!' అన్నాడు. ప్రక్కవీధి
 లోనే సుగుణ వాళ్ళ యిల్లు. నారాక సంగతి తెలియ
 గానే వాళ్ళు కబురంపారు. వెళ్ళాను. 'ఎంతైనా మీ
 మగబుద్ధి పోనిచ్చుకున్నావు కాదు' అంటూ సుగుణ
 చనువుకొద్దీ నామీదికి విరుచుకు పడింది. వాళ్ళు ప్రత్యే
 కించి మరీమరీ వ్రాశారుట నాకు-వస్తే వాళ్ళింట్లోనే బస
 చేయాలని. ఆ ఉత్తరం భానుమూర్తి వాళ్ళు వ్రాసిన
 దానికన్నా ఒక రోజు ఆలశ్యంగా పోస్ట్ చేయడం వల్ల
 నాకందలేదు. దానికి నేనేం చేసేదన్నా వాళ్ళూగో
 లేదు. అందువల్ల పెళ్ళికొడుకు యింట్లో బసచేసి, పెళ్ళి
 కూతురు యింట్లో జరిగే పనులను అజమాయిషి చేస్తూ
 నుసలాల్సి వచ్చింది నేను. అందుకని, 'సత్రం భోజనం,

మరం నిద్ర! బాగుందమ్మా-చాలా బాగుంది నాపని!
 అని నాకు నేనే అంటూ నవ్విం చేవాడిని వాళ్ళందరినీ.
 'నీ బతుకే అంతగదా, మరేం ఫర్వాలేదులే!' అని ఎత్తి
 పొడిచేవారు కొందరు-తమాషాగా నన్ను. అలా
 సంతోషసంరంభాలతో రోజులు క్షణాలూ గడిచిపోసా
 గాయి. పెళ్ళి దగ్గర పడసాగింది.

ఒకనాటి ఉదయం భానుమూర్తి యింట్లో కాల
 కృత్యాలు తీర్చుకుని, కాఫీ త్రాగి, అలా సుగుణ యింటికి
 వెళ్ళాను. ఆమె నేను కనిపించగానే ఏదో బజారు పని
 చెప్పి 'కొంచెం వెళ్ళొస్తావా బాబూ?' అంది.

'తప్పుతుందమ్మా' కానీ-డబ్బేదీ? అన్నాను.

'మేడమీద శాంతమ్మ వుంది. నువ్వొస్తే యిమ్మని
 చెప్పాను యిందాకే వెళ్ళి-తీసుకో. నాకిక్కడ బోలె
 డంత పనుంది' అంటూనే ఆమె మరోగదిలోకి వెళ్ళి
 పోయింది.

నేను మెల్లగా మెల్లెక్కి మేడమీదికి వెళ్ళాను.
 అక్కడ హాల్లో ఒంటరిగా ఒక యువతి గచ్చుమీద
 సుద్దతో ముగ్గులు వేస్తూ, కూనిరాగాలు తీస్తూ వుంది.
 ఆమె నంతకు ముందు నేనెరుగను.

'ఏమండీ, శాంతమ్మ గారంట- అనడగ బోయా
 నామెను, అందం చూస్తూ.

ఆమె అంతలోనే వెనుదిరిగి నన్ను చూచి తెల్లపోతూ
 నిలబడి, 'ఆ! ఏంకావాలండీ?' అంది మెల్లగా.

'శాంతమ్మ గారట-'

మళ్ళీ నామాట కడ్డొస్తూ ఆమె, 'నేనేనండీ!
 అందామె.

నేను చకితుణ్ణయాను. 'శాంతమ్మ' అని సుగుణ చెప్తే
 ఏ అవ్వనో, ప్రాధనో ఉద్దేశించి అలా అన్నదనుకున్నానే
 గాని, ఆ 'శాంతమ్మ' జవరాలై వుంటుందని ఎంత
 మాత్రం ఊహించలేకపోయాను. అందువల్ల కాస్తేపు
 తికమకపడి, 'మీరేనా? సుగుణ మిమ్మల్నడిగి పది
 రూపాయలు పుచ్చుకొమ్మంది; బజారు కళ్ళాలి' అని
 అడిగాను.

‘అవునండోయ్! ఇందాకనే చెప్పింది - ‘మాబాబా స్తాడు శాంతమ్మా, బజారుకు పంపాలి’ అని మద్రాసు నుంచొచ్చిన బాబంటే సూటూ, బూటూ, షేటూ వుంటాయనుకున్నాను సుమాండి!’ అందామె, నాలాంగ్ క్లాత్ పైజామా, జుబ్బాలను చూస్తూ.

‘మీ విషయమై నేను పొరబడ్డట్లు, నా విషయమై మీరూ పొరబడ్డారన్నమాట! బాగుంది!’ అన్నాను చిరు నవ్వుతో.

‘అదేమిటండోయ్?’ అందామె కళ్ళింతి చేసుకుని.

‘మరేంలేదు. ‘శాంతమ్మ’ అని సుగుణ చెప్తే, ఏవ యసు మళ్ళినామో అనుకుంటూ యిలా వచ్చాను. మద్రా సు నుంచివచ్చానని విన్న మీరు నేను ఏ దొరవేషంలోనో కపిస్తాననుకున్నారు, ఇద్దరి ఊహలూ ఆటర్ క్వెయి ల్యూర్ ఆయ్యాయిగదా!’ అన్నాను మళ్ళీ నవ్వుతూ.

ఆమెకూడా ముసిముసి నవ్వులు చిందిస్తూ, బొడ్డోంచి డబ్బు తీసి నాకిస్తూ, ‘మీరు భలే తమాషాగా మాట్లా డారండి!’ అంది, అమాయకంగా.

నేను జవాబుయ్యివ్వకుండా డబ్బుందుకుని మందహాసం తోనే క్రిందికి వెళ్ళిపోయాను...

ఇటు సుగుణ యింటికి- అటు భానుమూర్తి యింటికి బంధుమిత్రులనేకులు వచ్చారు. వారిలో చాలామంది శాంతమ్మ యీడు యువతులు, నాకు చిరపరిచతులైన వారూ వున్నారు. అయినా, నాకు పదేపదే శాంతమ్మే కళ్ళముందాడ జొచ్చింది. మెళ్లో మామిడిపిండల నెక్కెస్, చేతులకి బంగారు వంకీగాజులు, కాళ్ళకు సన్నని పట్టాలు, చెవులకూ, ముక్కుకి నక్షత్రాదుద్దులూ-పుడకా! ఎప్పడూ తెల్లటి చీర-జాకెట్లు ధరిస్తూ, పొడుగైన నల్లని తల వెంట్రుకల్ని అందగా ముడివేసుకుని, బేల చూపులతో మధురంగా మాట్లాడుతూవుండేది. చామనఛాయ, కాయ కరీరం, ఆకర్షణీయమైన చిరునవ్వులతో మళ్ళిమళ్ళీ చూడా కన్పించేది... శాంతమ్మ నన్నాకర్షించడానికి వీటన్నింటికి మించిన కారణాన్ని కలిగించిన సంఘటన ఒకటి ఒకనాడు సంభవించింది.

ఆనాడు-యధాపూర్వకంగా నేను సుగుణ యింటికి వెళ్ళాను. నేను వెళ్ళేసరికి ఆయిళ్లంతా గండ్రగోళంగా వుంది. ఇంట్లోవాళ్లంతా ఆదుర్దాగా అటూ - యిటూ

పరుగెత్తుతున్నారు. నేను కంగారుపడి, గబగబాలానకు పోయాను. మూలగదిలో శాంతమ్మ నేలమీద స్పృహ తప్పి పడివుంది. ఆమెకు తెలివి రప్పించడానికి ఎవరికి తోచినది వారు చేస్తున్నారు-గుమిగూడి.

కళ్ళవరపడుతూ, కాలుగాలిన పిల్లలా తచ్చాడుతున్న సుగుణ దగ్గరకు వెళ్ళి ‘ఏం జరిగింది?’ అని అడిగాను ఆత్రంగా.

‘ఏంలేదు బాబూ! మా అమ్మానాన్నా దేనిగురించో వాదులాడుకున్నారందాక. అది చిలికి చిలికి గాలివాన లాగై, నాన్న అమ్మని కొట్టినంత పనిచేశాడు. అప్పుడ క్కడేవున్న శాంతమ్మా, ఆయన మా అమ్మని కొట్టా నంటూ చెయ్యోత్తడం చూచి-కెవ్వనారచి, యిలా విరు చుకు పడిపోయింది...’ అని చెప్పింది సుగుణ.

నేను కొన్నిక్షణాలూరుకుని, ‘ఆమె యిలా స్పృహ తప్పి పడిపోవడానికి యిదే ప్రధమమా? నీకేమన్నా తెలుసా?’ అనడిగాను.

‘నాకు తెలిసినంతవరకూ యిదే ఫస్ట్ టైం బాబూ!’ అంది సుగుణ తడబడుతూ.

‘ఎందుకు మధ్య నవ్వలా కంగారుపడతావ్? అయి దారు నిమిషాలాగితే, ఆమె అంతట ఆమెలేచి కూర్చుం టుంది’ అని నేనంటున్నంతలోనే శాంతమ్మకు స్పృహ వచ్చేసింది. మెల్లగా కళ్లు తెరిచి, తనచుట్టూ మూగిన వారిని చూచి తెల్లబోతులేచి, మెల్లగా ప్రక్కగది లోకి వెళ్ళిపోయింది.

నేను మేడమీదికి వెళ్ళి, హాల్లోవున్న రేడియో ట్యూన్ చేసి-సంగీతాస్వాదనచేస్తూ, ఆ హాల్లో శాంతమ్మ పెట్టిన ముగ్గుల రామణీయకతను పరిశీలిస్తూ, ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నానో కుర్చీలో... సుగుణ తల్లి తండ్రి ఏదో తగువులాడుకుంటే-మధ్య యీ శాంతమ్మ భయకంపితు రాలై-మూర్ఛపోవడ మేమిటి?... చట్టన నాకు శాంత మ్మ విగ్రహం స్ఫురణ జొచ్చింది. ఆమె ఎప్పుడూ చీరెలూ-జాకెట్లూ తెల్లనివే ధరిస్తుంది, తల్లో పూలు పెట్టుకోదు. ముఖాన బొట్టూ వున్నట్లు తోచదు. కొంప దీసి ఆమె...? ఎందుకో ఆపైన నేనూహించకపోయాను. మనస్సొప్పలేదు. అయితే, రచయితగా నాకుండే

(తరువాయి రిరవ పేజీలో)

ALWAYS USE
ARUNA
BANIANS

* అ రుణ *

బనియన్లనే ఉపయోగించండి.

అవి:-చిరకాల మన్నికకూ - రకానికీ,

అత్యుత్తమమైనది.

అత్యుత్తమమయిన సాదా, వల బనియన్ల, సూలు స్వెటర్, ఉత్పత్తిదారులు.

ARUNACHALAM KNITTING FACTORY.,

KARUR.

అరుణాచలం నిట్టింగ్ ఫ్యాక్టరీ.,

కరూరు (S. I.)

(10వ పేజీ తరువాయి)

ఆసక్తి వేరు కనుక-తరువాత సుగుణ ఒంటరిగా ఉన్న పుడు అడిగాను.

‘అవును బాబూ! పాపం టీచర్ - ట్రైనింగ్ పూర్తయి, పరీక్షలకు కూర్చునే సమయానికి వాళ్ళ అత్తారూరినుండి కబురొచ్చింది. శాంతమ్మ అప్పుడు అత్తారూళ్ళోనూకాక, పుట్టింటివద్దా లేక - యిక్కడ ట్రయినింగ్ స్కూల్ హాస్టల్ వుంటూ, టీచర్ ట్రయినింగ్ వుతోంది. పరీక్షలు రాసేసేదాకా ఆ సంగతి ఆమెకు తెలియనివ్వకుండా చూచారందరూ; ఎక్కడ బేజార్లు - ఫెయిలవుతుందో పాపమని! కానీ, పరీక్షలు పూర్తయ్యాక ఆ సంగతి చెప్పే ఎంత గుండె నిబ్బరం చూపించనువున్నావ్! ఏం చేస్తాను? నా రాత యిలాగుంది కాబోలు - కానివ్వండి! అన్నది తప్ప, గట్టిగా ఏడవనన్నా ఏడవలేదనుకో...’ అని చెప్పింది సుగుణ.

‘మరి ఇంత చిన్న వయస్సులో...మళ్ళీ పెళ్ళి...’ అని గొణిగాను స్వగతంగా.

‘ఓ. స్నేహితులందరం ఎంతో బలవంతం చేశాం. ఆమె తల్లితండ్రులు కూడా వాళ్ళ వంశంలో లేవి ఆపనిని యీమెకోసం చేయడానికి నడుం బిగించారు. కాని - శాంతమ్మే అందర్ని కాదనేసింది. నేనిలాగే బ్రతగ్గలను. నాగురించి ఎవరూ ఏమీ బాధపడక్కలేదు. నన్నిలాగే బ్రతకనివ్వండి - మీకు పుణ్యముం

టుంది!’ అని మొత్తుకొని, మొరపెట్టి, అందరికీ ఆశాభంగం చేసింది...’ అని సుగుణ నిట్టూర్చింది.

నేను ఏమీ తోచక పట్నం ముక్కుపొడి ఒక పట్టు పట్టాను. అది చాలక, సిజెర్స్ సిగరెట్లొకటి ముట్టించాను. అప్పటికీ శాంతమ్మ తత్వం నాకేమీ అంతు చిక్కలేదు...

ఆ రోజునే కనుచీకటి వేళ ఆ మేడమీదనే నేనుండటం తటస్థించింది. రేడియో వింటూ, సిగరెట్ కాలుస్తూ, ఏవో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను. చట్టున ఎలెక్ట్రిక్ లైట్ వెలిగింది. నేనులిక్కిపడి చూచాను. నా ఎచట నద్వూతూ నిల్చుంది - శాంతమ్మ!...ఆ విద్యుద్దీప కాంతిలో ఆమె మరింత ఆకర్షణీయంగా కనిపించింది.

‘ఓ. మీరిక్కడ వున్నారా?’ అంది, నన్నప్పడే చూచినట్లు.

‘అవునుగాని - నేనొకటి అడుగు తాను, నిజం చెప్తారా?’ అన్నాను.

ఆమె వింతగా నావంకే చూస్తూ, ‘ఎంత మాట! అడగండి! నాకు తెలిసినంతవరకూ నిజమే చెప్తాను అంది.

‘ఉదయం మీరలా—’

‘నేనా? ఎలా?’ అంది మనస్సులోనే - ఏమీ ఎరగనట్లు.

నేనది పట్టించుకోకుండా, 'ఉదయం మీరలా మూర్ఖు పోవడానికి కారణం అభ్యంతరం లేకపోతే చెప్తారా?' అనడం గేకలు.

'ఓ-అదా! ఆ విషయం గుర్తుకు తే బోకండి, మీ కంటైనా పుణ్య ముంటుంది; మళ్ళీ పడిపోతానేమో!...' అని, కొన్ని క్షణాలాగి తనంతట తానే చెప్పసాగింది. '...సుగుణ నాన్న గారేమో శాంతమూర్తి. ధర్మ ప్రభువూ అనుకున్నా నింతకాలమూ. కాని. ఆయనెంత కోపధారి! ఎటువంటి కఠిన హృదయం ఆయనది!... అమ్మ బాబోయ్! ఏదో కష్టాలకీ, కన్నీళ్ళకీ క్లాస్ట దూరంగా-ఇలా పదిమందిలో పడి రుగుతూ, ఇంత శాంతినీ-సౌఖ్యాన్నీ పొందుదామని వచ్చాను. కాని, ఇక్కడా ఆ నరకమేనా బాబూ! సుగుణ అమ్మ గారేదో చిన్న తప్పు చేశారట-అదీ తెలిసి కాదు; పొర బాటున. దానికే ఆమెను కోట్లైనంత పని చేశేశారాయన. సరిగా ఆ సమయానికి పాపిష్టి దాన్ని నేనక్కడ ఉండడ మేమిటి? ఎందుకో నేనా దౌర్జన్యం చూడలేక పోయా

నండి! మనసంతా చెజిరిపోయింది. ఒళ్ళంతా కదిలిపోయి నట్లయింది. అంతే! తర్వాత ఏమైందో నాకేం తెలియదు. తిరిగి నేను మీ అందరి మధ్యనుండి లేవడమే తెలుసు-అంతే!' అని అగింది.

నేను మరో సిగరెట్ ముట్టించి, 'ఊ!' అన్నాను యాధాలాపంగా.

'ఆయన చుట్ట కాల్చేవారు. మస్తుగా తాగేవారు ముండలతో తత్కార్తె కుక్కలా తిరిగేవారు. అయినా అన్నీ సహించేదాన్ని. కాని-అనుమానాలతో, అన్యాయంగా, అకారణంగా ఆయన నన్ను కొట్టూ వుంటే మాత్రం భరించలేక పోయేదాన్ని. చర్మం చిల్లేటట్లు. ఎముకలు విరిగి పోయేటట్లు కొట్టి హింసిస్తుంటే-అ...బ్బ...' అని, ఆపైన చెప్పలేక శాంతమ్మ వెక్కి వెక్కి ఏడ్వ నారంభించింది.

నేను త్రుళ్ళిపడి. 'మీరింత బాధ పడతారని తెలిస్తే, అసలీ ప్రస్తావనే లేక పోదును. తుమించండి-అన్నాను మెల్లగా,

SREEVATSA ENGINEERING & TRADING CO.,

(CIVIL MECHANICAL & STRUCTURAL ENGINEERS)

H. O. & WORKS .
SARDAR PATEL ROAD.
GOIMBATORE.

316, THAMBU CHETTY STREET,
MADRAS-1.

MANUFACTURERS :

- Tractor Trailers
- A. D. V. Carts
- Wheel Barrows
- Sack Trucks
- Steel Water Tanks
- Deepwell Hand Pumps
- Deepwell Power Pumps
- Etc.,

DEALERS :

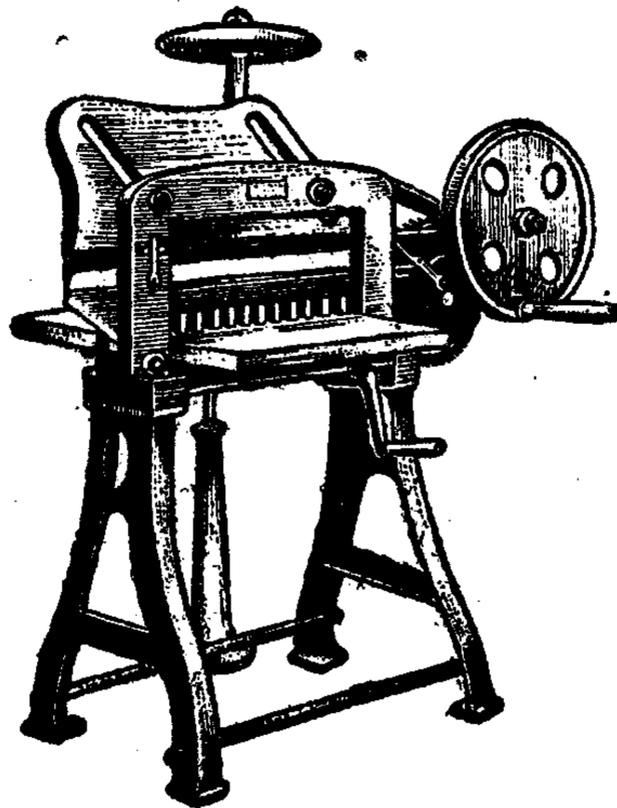
- Electrick Motors
- Centrifugal Pumps
- Automatic Piston Pumps
- Deepwell Jet Pumps
- A. D. V. Equipments Accessories
- Air Compressor Units
- Sprayers
- Cushiontyeed Wheels

INDUSTRIAL TROLLY' WHEELS — SWIVEL CASTORS, ETC.,

‘ఏదో కదలేశారు. వచ్చిన ఆవేదనని దిగమింగు కోవడం నాకు ఛేతకాదు. పూర్తిగా వినండి...’ అని ఆమె కొంగుతో కళ్ళు అనుకుంటూ కొనసాగించింది. ‘ఏమన్నా చెయ్యండి గాని, కొట్టాడని మాత్రం ఆయన కాళ్ళా వేళ్ళా పడి ప్రాధేయపడేదాన్ని. కాని, నేల మీద పడి పొర్రేట్లు, ఏడ్వడడానికి కూడా శక్తి పోయేట్లు చాప చితుక కొట్టేసేవారు. దుష్టుడని చుట్టూ పక్కలవారెవరూ అడ్డువచ్చేవారు కారు, నన్నలాగే వదిలేసి పోయేవారాయన. ఇంట్లో ఒక్కదాన్నే-అలా దుమ్ములో, నేలమీద పడి, బాధతో కుళ్ళికుళ్ళి ఏడ్చి ఏడ్చి, మగత వచ్చి అలాగే నిద్రపోయే దాన్ని. ఆ కాస్సేపే, అ మగతే నా కొంత సుఖాన్ని కకిగించేది. అంతకు మించి ఆ కాపరంలో నే నింకేమీ సుఖపడలే దనుకోండి బాబూ!’

ఆమె చెప్పడం ఆపింది. తడైన నా కళ్ళని ఎక్కడ చూస్తుందో నని నేను ముఖం చాటు చేసుకుంటూ, ‘మీ కథ్యంతరం లేకుంటే-మీ కథ పూర్తిగా చెప్పండి— వినాలని వుంది’ అన్నాను.

‘నా ముఖానికో కథ కూడానా? అయినా, మీ రడి గారు గనుక. చెప్పాను వినండి...’ అని ప్రారంభించింది. ‘చిన్నప్పట్నుంచీ నేను తెల్లనివన్నీ పాలు, నల్లని వన్నీ నీళ్ళు అనుకుంటూ-అందరితో ఒకేలా నవ్వుతూ-త్రుళ్ళుతూ వుండేదాన్ని. అదే నా కిన్ని కష్ట నష్టాలూ తెచ్చిపెట్టింది. నేను ఘోరుఘోరం చదువుతుం తుండగా తోటి స్టూడెంటొకడు నా స్నేహాన్ని అపారం చేసుకుని, నన్నేమీ చేయాలని చూచాడు. నే నేది గ్రహించి, అతన్ని తప్పకు తిరగసాగాను. దానితో ఆ అబ్బాయి పగబట్టి-స్కూలు గోడల నిండా నా గురించి నానా ఛండాలపు రాతలు-రాసీ, రాయించీ; ఊళ్ళో నామీద లేనిపోని నిందలు ప్రచారం చేసీ, చేయించీ పెద్దగోల లేవదీశాడు. ఫలితంగా నన్ను స్కూలు నుంచి పంపించేశారు. మా యింట్లో కూడా నన్ను నమ్మలేక పోయారు. అందువల్ల నే మా నాన్న-దొరికిందే చాలని తనకన్నా కొంచెం పెద్ద వయస్సున్న రెండో పెళ్ళివా డొకడికి నన్నిచ్చి పెళ్ళిచేసి పారేశాడు... పెళ్ళయిన తర్వాత. నా స్కూలు జీవితంలో జరిగిన అలర్లు-అపీ అన్నీ ఆయనకి తెలిశాయట. (సశేషం)

MACHINES...
THAT EVERY PRINTER NEEDS ! ;
PAPER CUTTING MACHINE

Cutting Length 18 Inches
 with Narrow Strip Cutter for Cutting Lables
 Etc.,

This Machine is of Simple Machanism and
 Extremely easy to operate. This is Particularly
 Designed for Small & Medium Establishments.
 Hight of clamp 4 Inches Fitted with 2 Sheffield
 knives.

Other Machines :—Board Cutter - Punch Cutting Machine - Treadle
 Perforator Self - Clamp Round Cornering Machine-Mitreing Machine - Hard
 Press ‘Everest’ Proof Press - Lever Proof Press - Backing Press - Led and
 Rule Cutter Etc.,

MADE BY
THE MADRAS TYPE FOUNDRY
 38, JONES ST., :: MADRAS-I.